

Željko Marković
ALHEMIČAR IZ REDNEKA

Urednik
Zoran Kolundžija

Recenzent
Prof. dr Nada Savković

Željko Marković

ALHEMIČAR
IZ
REDNEKA

Roman o Vrdničkoj kuli

PROMETEJ
Novi Sad

Roman *Alhemičar iz Redneka* je velikim delom proizvod fikcije, tačnije: fikcija je zastupljena u prvom i trećem delu knjige. Shodno tome, dopustio sam sebi „umetničku slobodu” u stvaranju jednog srednjovekovnog univerzuma na Fruškoj gori, koji bi možda mogao da bude sličan u davna vremena, ali koji je, ipak, prevashodno književni (umetnički) proizvod, tvorevina moje imaginacije i nema nikakve istorijske (naučne) reference i pretenzije, premda su dokumentarno-esejistička poglavlja u drugom delu knjige, kao i neki segmenti fikcionalnog sloja, zasnovani na istorijskoj građi iz domaćih i stranih izvora. Digitalizovana mađarska arhiva, radovi njihovih istoričara i ugarska srednjovekovna pisana zaostavština, dostupni preko interneta, bili su mi od suštinske važnosti u istraživanju prošlosti srednjovekovnog grada Vrdnika i područja južne Ugarske. U radovima naših istoričara i istraživača srednjovekovne prošlosti Srema, pojavljuje se i utvrđeni zamak (castellum) ili grad (castrum) Rednek i izvori su na kraju knjige u spisku odabrane literature koju sam koristio. Neke činjenice iz njihovih radova, uostalom kao i iz radova mađarskih istoričara, transponovao sam u književno štivo „kako bih iznutra opisao ono što su istoričari opisali spolja”. (H. Moro). Toponimi su stvarni, pojedini događaji, poput bitke između ugarske i turske vojske u leto 1523. godine, istorijske su činjenice, kao što su i neki likovi u romanu istorijske ili stvarne ličnosti, poput studenta medicine u Krakovu i glavnog junaka Petra Grgura (Gregorius Petri de Rednek), zatim doktora medicine i rektora Krakovske akademije Andžeja Gržimale i poslednjeg evropskog krstaša, engleskog viteza ser Roberta Čemplejna. Događaji i situacije u koje sam ih upleo proizvod su moje fikcije i „umetničke slobode”.

PROLOG

U dnevniku arheoloških iskopavanja jedan datum podvučen je crvenim flomasterom. Pri vrhu strme padine obrasle šikarom i prekrivene krhotinama urušenog građevinskog materijala, nekoliko koraka zapadno od branič ili donžon kule, unutar polukružnog opsega nepostojeće ljuštare tvrđavskog obziđa Redneka, koje se graničilo sa oštrim nagibom brda, danas pod gustom listopadnom šumom i humusnim prekrivačem, a nekada najverovatnije ogoljenom, kamenitom padinom Dobočaša i teško savladivom preprekom za srednjovekovne napadače, arheolozi su predveče, kada su „izviđali teren” unutar ruševina Gornjeg grada, primetili neobično ulegnuće zemljišta pored stene oblika pečurke, obrasle krznom od lišajeva, i posumnjali da se tu nešto krije. Na tom delu utvrđenja, pod pretpostavkom da je to tačno, obrušili su se niz padinu spoljašnji zid i građevine unutar njega i na površini nema više ni u tragovima naznaka da je na tom mestu bila zgrada Vlastelinske bolnice (špitalj, hospital). Dotrajalost materijala, kiše i snegovi, ljudi, pretvorili su kameni grad u ruševine i sada arheolozi čeprkaju po njima i traže Čoveka u kamenom kosturu i krhotinama jednog zaboravljenog organizma i sveta.

Niko se nije preterano uzbudio i obradovao. Juče su otvorili sondu na mestu sličnog takvog ulegnuća u šumi, jugoistočno od kapije, i ispostavilo se da je to napušteni brlog jazavca. Slični znakovi pojavljivali su se oko ruševina Redneka i drugde u šumi i sva izuzetnost ovog ulegnuća bila je u tome što je na njega prstom pokazao iskusan arheolog sa dobrim špirijusom, predosećajem, koji

je nedelju dana ranije na isti način posumnjao na parče ulegnute zemlje unutar zidina iz koje su iskopali krhotine srednjovekovnog materijala.

Priželjkivanje arheološke družine da će se iz zemlje pojaviti nešto krupno i značajno za istorijsku priču najpoznatijih fruškogorskih ruševina, javljalo se sa svakim novim danom i splešnjavao i gasilo sa njegovim proticanjem. Izjutra, obnovljeno nadahnuće, sveža glava i nova nada da će neki *kapitalac* opravdati i nagraditi toliki trud i takvu želju da se unese svetlost znanja u prošlost starih razvalina. Uveče: razočarenje.

Tog užarenog leta otvarali su sonde unutar zidova i u šumi, kopali i čeprkali oko branič kule i ostataka kule iznad kapije i iz zemlje su iskrsavali predmeti iz različitih epoha, očekivani i logični srednjovekovni artefakti na takvom mestu, ali i (ne)očekivana i iznenađujuća otkrića iz mlađeg kamenog doba. Jedino ništa nisu našli iz rimskih vremena, ni jedan jedini antički novčić i tako su poljuljali, ali ne i osporili i promenili, preovlađujuću publicističku i zavičajnu mitologiju o imperatoru Marku Aureliju Probu kao graditelju „signalne kule” u sistemu odbrane Sirmijuma od varvarske vojske. Rimljani su bili prisutni u vrdničkoj kotlini u kojoj su pronalazeni novci iz njihovog doba, ali antička veza sa ruševinama ili njihovom lokacijom, arheološki nije dokazana. Ništa od toga. Đuro Sabo, konzervator, relativizovao je 1920. godine mišljenje da su se kod nas srednjovekovni gradovi ili *burgovi* razvili iz rimskih utvrđenja. „I doista ima i takvih utvrda, koje su samo pregrađene rimske utvrde, nu te su posvuda rijetke”, napisao je. U Vrdniku su nalazi iz mlađeg kamenog doba u zemlji oko ruševina, dali za pravo Sabou, koji je bliži mišljenju da su se srednjovekovni gradovi razvili iz praistorijskih utvrđenja.

U ruševinama Redneka su i ranije, prilikom otkopavanja manjih razmera, ili slučajno, pronalazili predmete iz duboke prošlosti, ali u stručnoj literaturi – makar onoj koja je meni bila dostupna – nema informacija da su otkopali ljudski skelet, ljudsku lobanju

ili kost. Nikada nisu pogledali u lice srednjovekovnog čoveka iz Redneka. Gde je bilo groblje? Pored župne crkve. Ali gde je bila crkva? Gde su sahranjivani ljudi, koji su stotinama godina umirali u ovom *burgu* i u varoši u dolini? Šta je sa njima? Gde su njihovi skeleti? Gde su nestali skeleti vojnika i konja izginulih u opsadi Redneka 1523. godine? Arheolozi su u strpljivom priželjkivanju velikog otkrića imali oduške i trenutke istraživačkog trijumfa i radosti, pronalazeći ponešto u zemlji, i preko takvih stvari približavali su se ruševinama i vodili dijalog sa njima.

Mene su ruševine izluđivale ćutanjem i pucao sam od jeda zbog toga što tako malo znam(o) o jednoj civilizaciji, čije su mi kamene kosti celog života pred nosom. U meni je i pogled na taj kamen izazivao napetost i takva stanja stvaralačke ukočenosti i razdražljive bespomoćnosti pred zidom ćutanja stare ruševine, mešala su se sa potrebom, nastojanjima, pa i opsednutošću, da ne odustanem od istraživanja i priče o tvrđavi i varoši Rednek, koju sam zamislio kao roman. Školski rečeno, roman je izmišljeni život, tvorevina piščeve imaginacije, ali *Roman o Vrdničkoj kuli* bio bi za mene nezamisliv bez učešća istorijskih (arheoloških) saznanja i dokumentarnih i drugih stvarnosnih sadržaja u dramaturgiji izmišljene priče.

Tako, dok sam radio na rukopisu, saznao sam iz nezvaničnog izvora za arheološko otkriće na Petrovaradinskoj tvrđavi i uhvatio sebe u pomisli kako mi je za potrebe romana trebalo baš tako nešto srednjovekovno, mračno, surovo, šokantno.

Ukratko, katoličke redovnice i redovnike iz Reda „belih Benediktinaca“, *ordo citerciensis*, čiji je tvorac Sveti Robert iz Burgundije, a najveći propovednik i teoretičar Reda Sveti Bernard, doveo je iz Francuske na Frušku goru, polovinom XIII veka, ugarski kralj Bela IV Arpadović, poklonivši im posed nekog kažnjenog i ubijenog vlastelina, i od tada se ova usamljena cistercijska opatija Belefons (ili: Belin izvor), prvobitno, pre mongolske najezde, osnovana u dolini ispod sadašnje tvrđave, razvila na steni iznad

reke u vinogradarsku ekonomiju, najbogatiju u Ugarskoj, koja je potrajala sve do osmanske najeзде početkom XVI veka, kada je cistercitska enklava opljačkana i uništena. Njihovi posedi, vinogradi i šume prostirali su se u širem okruženju Redneka, srednjovekovnog Vrdnika, i njegovih zemljišnih poseda, i prirodno je da me je istraživanje dovelo do cistercita i do istoričara i arheologa, koji su se njima bavili.

Jedan od učesnika arheoloških iskopavanja na lokalitetu cistercitskog samostana, radnik, ako se ne varam, obelodanio je da su u otkopanoj zemlji naišli na skelete beba, „što je povezivano sa nebogougodnim aktivnostima monahinja”. U praksi evropske arheologije poznata su srednjovekovna „groblja beba” u kojima su sahranjivana deca umrla od raznih bolesti, naročito ih je kosila malarija, pre nego što su prošla kroz obred krštenja. Međutim, radnik na iskopinama ima svoje mišljenje o misteriji skeleta beba: „Reč je o tome da monahinje baš i nisu poštovale celibat, a ni monasi... pa su se rešavali neželjene dece, nažalost.” Izneo je pretpostavku da su naišli na „budžak namenjen za zataškavanje”. Na petrovaradinskoj steni u srednjem veku izgleda da nije bilo naselja, postojali su samostani, muški i ženski, i ova činjenica, najverovatnije, dovela je do ovakvog nezvaničnog tumačenja otkrića. To je pretpostavka (ponavljam: jedno *nezvanično* svedočanstvo), ali sugestivnost sadržaja izrečene pretpostavke je takva da prosto mami da logikom manjeg otpora bude shvaćena i prihvaćena kao istina. U duhu političke (ne)korektnosti, odmah mi je zapalo za oko da su nebogougodne radnje pripisane samo redovnicama, kao da su same sa sobom vodile ljubav i same se oplodile. Drugim rečima, pojava je pripisana ljubavnim avanturama redovnica, koje su podlegle nagonu ili su bile primorane na odnose. I zatrudnele. I, ako bebe nisu umrle usled bolesti, možda, pribegle čedomorstvu. U tom smislu, nije isključeno da su u uništavanju dokaza zabranjene ljubavi učestvovali i redovnici, kojima ništa manje ne bi stalo da se ove nebogougodne aktivnosti zataškaju (pred Bogom!?).

Priroda romana nije me obavezivala da tražim zvaničnu potvrdu i da od literature pravim (pra)istoriju. Meni je za priču i ovoliko bilo dovoljno. Opsedala me je ideja da književnim „falsifikovanjem činjenica” otkriće iz Petrovaradina pripišem arheološkoj družini, koja je kopala u Redneku i da priču zasnujem na tom izmeštenom i izmišljenom događaju. Odustao sam od toga, računajući da bih ovom umetničkom slobodom i preterivanjem, fikcijom ili neistinom, doveo u zabludu čitaoce i radnju romana razvio u sasvim drugom pravcu, a na Vrdničku kulu navukao odijum mračnog i izopačenog mesta.

U petrovaradinskom otkriću, ako je tačna pretpostavka o „nebogougodnim aktivnostima monahinja”, pa i ako nije tačna, pročitao sam poruku da su Zemljina teža, nagoni i licemerje, možda i najjače sile sveta, takoreći stubovi nosači čovečanstva, života i društva i gospodari ove civilizacije utemeljene na lažima, (samo)zavaravanju, glumi i maskama. Ali pročitao sam i to da istina kao voda i svetlost uvek pronade neki put iz dubine i mraka. Zemljinu težu ili silu gravitacije prepuštam piscima verziranim za fantastiku i kosmička pitanja, a dijabolični sadržaj arheoloških iskopavanja na Petrovaradinskoj tvrđavi, obavljenih na kamenim krhotinama davno zapustelog i porušenog cistercitskog samostana Blažene Device Marije, poslužiće mi da na motivima nagona i licemerja postavim težište svoje srednjovekovne priče.

Sutradan izjutra, arheolozi su na Vrdničkoj kuli obeležili sumnjivi deo padine u šikari. Radnici si posekli nisko rastinje, raskrčili teren i započeli kopanje desetak metara zapadno od branič kule, pored stene čije je zaobljeno teme, osuto lišajevima, virilo iz zemlje, gde su na mestu ulegnuća započeli sa otkopavanjem prve sonde. Razgrnuli su zemlju oko kamene pećurke. Oko jedanaest časova, radnik iz Vrdnika, koji je uklanjao sloj zemlje unutar profila sonde, uzbuđeno je uzviknuo: „Krst!” Svi su prekinuli poslove i primakli se rupi. Ugledali su krst urezan u steni.

Očistili su površinu, zalili je vodom i ispod krsta zapazili ureze koji su ličili na slova jedne reči, ali kamen je na tom delu bio tako beznađežno okrunjen da se ništa nije moglo jasnije razaznati i ostali su na pretpostavci da je jedno slovo „T”.

Nastavili su sa kopanjem zemlje pored stene i otkrili očuvan skelet deteta na dubini od osamdeset centimetara, zabeleženo je u dnevniku iskopavanja. U šaci deteta pronađen je bakarni novčić iz doba ugarskog kralja Matije Korvina *Corvinusa*. Pitao sam jednog arheologa, šta znači novčić stavljen u ručicu sahranjenog srednjovekovnog deteta? „Verovalo se da duša mora da plati prevoz čamcem na onaj svet”, odgovorio mi je. Kostii, zapečene u zemlji, očistili su pincetama i metlicama, zatim su ih fotografisali. Pretpostavili su da se iza ureza u steni krije ime deteta i da je možda tajno sahranjeno na tom mestu. Otkriće je u arheološke knjige ubeleženo kao jedini nalaz ljudskog skeleta unutar obziđa utvrđenog grada Redneka. Đ. Sabo je na tom delu smestio Podgrađe: „Prema zapadu nalazi se nešto niži zaravanak, na kojem se danas ne vidi ništa do malo ciglje. Taj je zaravanak (suburbium) bio odijeljen zidom od višeg dijela, gdje stoji glavna kula”, napisao je u knjizi *Sredovječni gradovi u Hrvatskoj i Slavoniji*. Premda je bilo najmanje verovatno da se na toj padini iznad Dobočaša nalazilo groblje, a još manje verovatno da je tu bilo Podgrađe, narednih dana raskršćili su šikaru, otvorili još dve sonde i nisu pronašli ništa.

Uvek sam se pitao, gde su iščezle kosti ljudi i životinja iz tog grada i varoši u dolini (U zemlji su, a gde drugde!), kada proces raspadanja koštanog tkiva traje i hiljadama godina, a iz zemlje je izvađen samo skelet jedne bebe, otkriven na čudnom mestu, pored stene sa urezanim krstom, izvan groblja, kao da ga je tu neko tajno zakopao? I ko je bila ta beba? Imala je ime i od njega je ostalo samo slovo „T”. Ko je žena koja je rodila to dete i muškarac koji je oplodio njenu jajnu ćeliju? I njih dvoje su imali imena i gledali su ovu branič kulu? Zašto je beba sahranjena baš na tom mestu, nekoliko koraka od ivice strme padine, kada tu sigurno nije bilo groblje? I

da li ovo usamljeno i tajanstveno otkriće, koje mi se učinilo kao dobra sirovina za dramaturgiju, ima kapacitet da izdrži specifičnu težinu jednog romana?

Juče sam se opet penjao na ruševine.

Sneg je pokrio padinu sa zapadne strane donžona i u netaknutoj belini nagnutog pejzaža u šiblju bilo je nemoguće uočiti stenu, oblika pečurke, pored koje su arheolozi iskopali kostur deteta. Stena u šiblju, izvan staze koja opasuje branič kulu, teško je uočljiva i kada šuma olista. Priroda je prekrila tragove arheoloških radova. Spuštao sam se do stene mnogo puta, razgrtao rastinje i humus oko njenog tela i uvek kada bih ugledao urezani krst i slovo „T” ulazila je neka svetlost u mene i preplavila bi me radost dodira i bliskosti sa nečijom rukom, koja je pre možda i hiljadu godina simbol, misao i poruku urezala u taj kamen. Čija ruka je ostavila ovu poruku? Otac deteta? Majka? Zagazio sam u sneg i probio se do stene. Očistio sam nanose snega i ugledao krst i slovo „T”. Šta danas imaš da mi kažeš, pomislio sam. Ništa. Još čutiš. Zarekao sam se pred tim grobom: otkriću tvoju tajnu. Nateraću te da progovoriš.

Analize skeleta potvrdile su da je dete iz kasnog srednjeg veka, „starosti oko šest meseci”, a pošto u grobu, osim kostiju, novčića i raspadnutih ostataka škrinje u kojoj je beba sahranjena, više nije pronađeno ništa, ni nauci nije preostalo ništa drugo nego da zaključiti da je u ovoj fazi istraživanja „nemoguće bilo šta više reći o tom usamljenom nalazu na Fruškoj gori.”

Nemoguće? Tamo gde prestaje nauka, egzaktan ili matematički doživljaj stvarnosti, počinje umetnost, transcendentni ili imaginarni doživljaj stvarnosti. Tamo gde prestaje nemoguće, počinje stvarnost u kojoj je sve moguće.

Prvi deo

GRAD

Prvo poglavlje

POVRATAK IZ KRAKOVA U ZEMlju KRUNE SVETOG STEFANA

Stołeczne Królewskie Miasto Kraków i povratak u sremsku zemlju visokog rizika. – Doživljaj Krakova: zadivljenost i poniznost pred nepoznatim, nadmoćnim i nedostižnim. – Profesor Krakovske akademije Tadeuš Abakanovič o crvenom zamku Rednek i novom krstaškom ratu protiv Osmanlija. – Priča o ogledalu iz Nernberga. – Detinjstvo na Fruškoj gori, jedna smrt na Žabljem jezeru i smrtonosna „šala” na Rimskom kamenolomu. – Sudbinska uloga preuzvišenog Stefana Vardajia, nadbiskupa Kaločko-bačke nadbiskupije

Kraków (Krakov), septembar 1471.

Krakov je od mene stvorio čoveka.

Moj prvi doživljaj tog grada na Visli, razvijenog u podnožju dvorca na Vavelskom brdu, varirao je između divljenja i zapanjenosti, zbunjenosti i poniznosti pred dostignućima civilizacije, koja se tako neuporedivo i beznadežno razlikovala od iskustva života u

južnoj Ugarskoj (Regnum Hungariae) i gradu Redneku na Fruškoj gori, planini koju Mađari zovu Tarcál-hegység i gde je moja porodica živela još od vremena kralja Bele IV.

U Krakovu se u meni, u prvo vreme boravka, javljao strah od nepoznatog, nadmoćnog i nedostižnog; osećao sam se sitan i beznačajan, počastvovan što sam u tom gradu, ali i nedostojan takve povlašćenosti i veličine. Nedostojan poverenja koje su mi ukazali moji domicilni pokrovitelji. Ja sam do odlaska u Poljsku, 1462. godine, najdalje putovao sa ocem do Varadina, kada su Grgurovi na steni iznad Dunava radili na obziđu oko samostanske Crkve Blažene Device Marije u cistercitskoj opatiji Belefons. Žig provincije vukao sam sa sobom sve vreme školovanja na Krakovskoj akademiji i sa njim sam se vratio kući na Frušku goru kao sa mrljom u oku. Međutim, kako je vreme školovanja odmicalo, sazrevajući u Krakovu i razvijajući svest o tome da sam izabran, osećaj provincijalne zapanjenosti čudima velikog grada, potiskivao je osećaj akademskog ponosa, izuzetnosti i nadmenosti.

Uoči putovanju nazad, bio sam raspolučen između tuge i bezvoljnosti zbog rastanka sa tim gradom, radosti i uzbuđenja zbog akademske ostvarenosti, planova i očekivanja od sopstvene budućnosti u koži medikusa i povratka na livade i potoke, među vinograde i u duboke i svetle šume fruškogorskog detinjstva. Smenjivala su se u meni stanja napetosti, strepnje i zabrinutosti, a zatim bi mi se misli i osećanja sabrali i uravnotežili, raspoloženje se popravljalo i podizalo do stadijuma ushićenja. Zaglibio sam se u preispitivanje sopstvenog života kao u moždano živo blato. Napuštao sam grad na Visli u kojem sam sazeo i stekao obrazovanje kao jedan od boljih studenata medicine. Moje ime, zajedno sa imenima nekoliko dečaka iz našeg sremskog zavičaja, posle pripremne Škole slobodnih veština, koju smo svi završili, našlo se u krakovskim akademskim matrikulama 1465. godine, kada smo započeli studije medicine: *Demetrius Mathie Kaztha de Karom, Sthephanus Dyonisy de Kamancz, Abraham Johannis*

de Kamancz, Petrus filius Petri de Waradino, Gregorius Petri de Rednek.

Doživljavao sam taj jagelonski grad kao živo biće i srastao sam s njim kao sa dobrim anđelom svog duhovnog rođenja. Želja da ostanem u Krakovu bila je možda i jača od želje da se vratim kući, ali od samog početka ja nisam bio taj koji se pitao u stvarima svoje budućnosti i od mene se samo očekivalo da ispoštujem dužnost, obavezu i očekivanja iza kojih je stajao nadbiskup i *secretarius cancellarius* ugarskog kralja preuzvišeni Stefan Vardaji. Sigurno je da bih još dugo, možda i zauvek, obijao pločnike Glavnog trga ili pijace *Rynek Główny*, šetao pored reke (obožavao sam večernje šetnje pored vode), odlazio u ribolov i u plemićke lovove u šume, polja i močvare, da nisam bio dužan prema Kaločko-bačkoj nadbiskupiji i svom domicilnom *castrum nobile* na Fruškoj gori. Krakov i *Akademia krakowska*, spojeni krvni sudovi jedne velike Priče, moje Priče, otvorili su mi unutrašnje oči za svet u sebi i oko sebe i za duboke uvide u prirodne i društvene nužnosti i uslovljenosti. Uneli su u mene svetlost znanja i proširili moje polje svesti u takvim razmerama da su me pred povratak u Ugarsku, rodnoj kući u sremskoj planini, među svoje ljude i predele, ozbiljno zamislile i zabrinule nesigurne prilike u Sremu. Pitao sam se gde se ja to vraćam, u kakav grad i u kakvu zemlju i ko to putuje pod mojom maskom i pod mojim imenom: Petar Grgur? Vraćao sam se sa osećanjem i svešću da sam drugi čovek.

Kako će me u zavičaju i porodici prihvatiti ovako drugačijeg, promenjenog i spolja i iznutra, i hoću li kao *medicus* uspeti da izgradim ugled i zadobijem njihovo poverenje, posle jednog medikusa Grimaldija, bolonjskog đaka, koji ih je navikao na sebe i imao je dve nedostižne prednosti u odnosu na mene, prezivao se Grimaldi i u Rednek je došao iz Bolonje. Razviti se u Kraljevini Poljskoj u ovakvo sopstvo, postati svestan sebe, svojih mogućnosti i ograničenja, i primeniti krakovska medicinska znanja i dostignuća i ideje u području pod stalnim pritiscima i pretnjama na pr-

vim bedemima odbrane hrišćanskog sveta, gde su se još na ukletoj pograničnoj zemlji gnojile rane od poslednjih upada osmanske vojske, izgledalo mi je teško izvodljivo, pa i nemoguće. Tamo je to pre značilo pripremiti se za sukobe i nesporazume sa ljudima, ili za ratnog mudikusa, hirurga, nego za lečenje građana u nekom mirnom varoškom špitalju.

Veliko jutro povratka je osvanulo.

Putovao sam u područje visokog rizika, kojeg je profesor Tadeuš Abakanovič, sklon preterivanju i jakim izrazima, opisivao kao „trbuh hrišćanske Evrope, kojeg su osmanlijski čopori progrizli i trgaju ga na živo”. Profesor Abakanovič, latinista-jezičar, kabinetski vojni strateg, večiti ukiseljeni neženja, nervčik, pojava izrazito niskog rasta, žustrog nastupa i oštroumnog, osornog i ciničnog jezika, načuo je preko nekih svojih mađarsko-poljskih izvora da se u ugarskoj sremskoj granici uveliko podižu i ojačavaju tvrđave i grade i popravljaju obziđa oko zamkova i samostana; tako sam posredno saznao da Grgurovi, ako je bilo tačno to što je saznao Abakanovič, imaju pune ruke posla. Hteo je da (mi) kaže da se „dole” pripremaju za rat. Na Krakovskoj akademiji važio je za najboljeg poznavaoa latinskog jezika, jezičkog cepidlaku, i svi profesori i latinisti su ga pitali za mišljenje kada bi upali u neku jezičku nedoumicu.

„Kolega, odavno hoću da vas pitam... Gde je tačno taj vaš *civitas* Rednek?” upitao me je na hodniku akademije, zastavši sa mnom u razgovoru, da bi sam sebi uskočio u reč ne sačekavši da odgovorim: „Rekli su mi da je negde blizu južne ugarske granice.”

Nisam bio pripremljen za ovaj susret u prolazu.

„Jeste, profesore”, potvrdio sam nesigurno i sa strepnjom od neke zamke. „Nalazi se na Fruškoj gori, visoko u planini... A u dolini je varoš: Rednek trgovišće.”

Zagledao se u mene i kažiprstom grebuckao bradu.

„Priča se da pravite najbolje vino u Ugarskoj!”